

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

İKİNCİ BÖLÜM

AFFAIRE BÜLENT AKÇAY/TÜRKİYE

(Başvuru No. 41669/21)

KARAR

1 No.lu Protokol 1. Madde • Mülkiyetin kullanılmasının düzenlenmesi • Başvurana ait iki ticari taksi plakasının, altı aydan uzun süredir işletilmemesi nedeniyle iptali • Geniş takdir yetkisi • Yaptırımın ağırlığı ve radikal olması • Yetkililerin başvurunu bireysel olarak bilgilendirmemesi • Başvuranın, belediye tarafından kabul edilen yeni yönetmelikle belirlenen süre içinde ticari taksi plakalarını yeniden aktif hale getirmeyerek, ihmalkar ve spekülatif bir şekilde hareket etmesiyle plakalarının iptal edilmesine kendisinin de katkıda bulunması • Başvurana aşırı ve orantısız bir yük getirilmemesi

Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

STRAZBURG

17 Mart 2026

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2026. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Bülent Akçay/Türkiye davasında,

Başkan

Arnfinn Bårdsen,

Hâkimler

Saadet Yüksel,

Jovan Ilievski,

Oddný Mjöll Arnardóttir,

Gediminas Sagatys,

Stéphane Pisani,

Hugh Mercer,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı *Andrea Tamietti*'in katılımıyla, Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde bulunan Yasemin Bülent Akçay'ın ("başvuran") İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca 13 Ağustos 2021 tarihinde yapmış olduğu başvuruyu,

Mülkiyetine saygı hakkına ilişkin şikâyeti Türk Hükümetinin (Hükümet") bilgisine sunmaya ve başvurunun geri kalan kısmını kabul edilemez olarak açıklamaya ilişkin kararı,

Tarafların görüşlerini dikkate alarak;

10 Şubat 2026 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından,

Anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir.

GİRİŞ

1. Başvuru, başvurana ait iki ticari taksi plakasının, başvuranın bu plakaları altı aydan fazla bir süredir kullanmadığı gerekçesiyle iptal

edilmesiyle ilgilidir. Başvuran, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesi anlamında mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran 1975 doğumludur ve İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, Avukat A. Erol tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet, söz konusu dönemde kendi görevlisi olan, Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi eski Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Davanın kendine özgü koşulları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

5. Başvuran 19 Ekim 2012 tarihinde, S.T. ve K.I.ye ait iki adet taksi işletme ruhsatı, diğer adıyla “ticari plaka” satın almıştır.

6. Noter huzurunda imzalanan satış sözleşmesinde, başvuranın plakaları yetkili makamlara kendi adına devralabileceği belirtilmiştir. Sözleşmede belirtilen satış fiyatı, ruhsat başına 1.000 Türk lirası (TL) idi (yaklaşık 430 avroya (EUR) tekabül etmekte). Başvuranın ifadesine göre, gerçekte ödediği miktar ruhsat başına 110.000 TL idi (olayların meydana geldiği tarihte yaklaşık 47.200 avroya tekabül etmekte).

7. 23 Ekim 2012 tarihinde, Bandırma Belediyesi, Bandırma Belediye Encümeni (yürütme kurulu) kararıyla iki ruhsatın devrini onaylamıştır.

8. Başvuran, 2 Kasım 2012 tarihinden itibaren iki ruhsatını S.T.ye kiralayarak işletmiştir. Noter huzurunda düzenlenen sözleşmelerde, lisans başına yıllık kira bedeli 600 TL (olayların meydana geldiği tarihte yaklaşık 260 EUR) olarak belirtilmiştir.

9. Başvuran ve S.T. 13 Şubat 2014 tarihinde, belediyeye kira sözleşmesinin sona erdiğini bildirmiştir.

10. Ertesi gün alınan bir kararla, belediye ruhsatların başvurana iade edilmesine izin vermiştir.

11. Başvuran, söz konusu tarihten sonra taksi plakalarını işletmemiş olduğu anlaşılmaktadır.

12. 30 Mart 2014 tarihinde 6360 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle, taksi plakalarıyla ilgili yetki Balıkesir Büyükşehir Belediyesine ("Belediye") geçmiştir.

13. 15 Mayıs 2015 tarihinde, söz konusu belediyenin Ulaşım Koordinasyon Merkezi ("UKOME"), taksi ruhsatlarına ilişkin bir yönetmelik kabul etmiştir. Hükümete göre, söz konusu yönetmelik, kullanılmayan yani işletilmeyen ruhsatlara ilişkin "ilk" yönetmeliktir. Bir ticari plakanın işletilmesi ve dolayısıyla "etkinleştirilmesi", plakanın uygun bir araca bağlanmasını gerektirir.

14. Yönetmeliğin 18. maddesinin 7. fıkrası, gerekçeli mazeret ve izin olmaksızın altı aydan fazla kullanılmayan ticari plakaların, belediye meclisinin kararıyla sahiplerinden alınacağını öngörmektedir.

15. Belediyenin internet sitesinde, işletilmeyen ticari plaka sahiplerine plakalarını "aktif hale getirmek", yani uygun bir araca bağlamak için altı ay süreleri olduğunu hatırlatmak amacıyla "ticari taksi plaka sahiplerine son çağrı" başlıklı bir duyuru yayınlanmıştır.

16. Benzer duyurular birçok yerel gazetede de yayınlanmıştır.

17. UKOME, 17 Mart 2016 tarihinde yeni bir yönetmelik kabul etmiştir: Bu yönetmeliğin 10. maddesinin (d) bendi uyarınca, altı aydan fazla bir süredir bir araca bağlı olmayan ticari plakaların belediye encümeninin herhangi bir kararı gerekmeksizin sahiplerinden alınarak belediyeye devredileceğini öngörüyordu.

18. Yönetmelik, belediye internet sitesinde yayınlandığı tarih olan 6 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

19. Bu yönetmelik uyarınca, 17 Mart 2016 tarihinden önce bir araca bağlı olmayan veya uygun olmayan bir araca bağlı olan ticari plaka sahiplerine, yetkili mercilere yapacakları başvuruyla ticari plakalarını uygun bir araca bağlayarak yeniden aktif hale getirmeleri için altı aylık bir süre tanınmıştı;

aksi takdirde ticari plakaları geri alınacak ve Belediye Encümeninin herhangi bir geri alma kararı aranmaksızın belediyeye devredilecekti.

20. UKOME, Balıkesir'deki meslek odalarını (Ticaret Odası ve Motorlu Taşıt Sürücüleri Odası) yeni yönetmeliğin kabul edildiğini bildirmiş ve meslek odalarından, üyelerini yeni yönetmelik ve ticari plakalarını kaybetme riski konusunda bilgilendirilmelerini istemiştir. UKOME ayrıca söz konusu meslek odalarından kendilerine bağlı bulunan yerel meslek odalarını da bilgilendirmesini istemiştir.

21. Yetkililere göre, Balıkesir ilinde 1.236 ticari taksi plakasından 140'ı 17 Mart 2016 tarihi itibarıyla aktif değildi. Söz konusu 140 ticari plakanın 60'ı için söz konusu altı aylık süre içinde "yeniden aktifleştirme" (bir araca bağlandığını beyan etme şeklinde) talebinde bulunulmuştur. Tüm başvurular kabul edilmiştir.

22. Başvuran, 8 Eylül 2017 tarihinde belediyeye başvurarak durum hakkında bilgi almıştır. Başvuran, altı aydan uzun süredir iki ticari plakasının da işletilmediği için iptal edileceğini öğrendiğini açıklamıştır. Ayrıca, eğer zaten iptal edilmişlerse, bu tedbir hakkında hiçbir zaman bilgi verilmediği gerekçesiyle ticari plakalarının iade edilmesini talep etmiştir.

23. Belediye 9 Ekim 2017 tarihinde, başvuru sahibine, ticari plakaların altı aydan fazla bir süredir işletilmemiş olması nedeniyle, bu plakaların UKOME tarafından kendisinden alınarak belediyenin tasarrufuna bırakıldığını bildirmiştir. Bu tedbirin amacı, çoğu zaman bir yatırım aracı olarak kullanılan ticari taksi plakalarının uzun süre işletilmeden atıl kalmasını önlemek, böylece arz ve talep dengesinin yetkili makamlarca sağlıklı biçimde ölçülmesini ve bu alandaki ihtiyaçların belirlenmesini kolaylaştırmaktır. Belediye, bir emsal teşkil etmemek ve uygulanan düzenlemenin caydırıcı niteliğini korumak amacıyla, iade talebini kabul etmenin uygun olmadığını belirtmiştir.

24. Başvuran, ticari plakalarının belediyeye devredilmesine ilişkin kararın ve yönetmeliğin ilgili hükümlerinin iptali talebiyle Balıkesir İdare Mahkemesi (“İM”) nezdinde dava açmıştır

25. Başvuran, ticari plakalarının belediyeye verilmesinin, sadece Anayasa ile değil, Sözleşme ile de güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkına bir müdahale teşkil ettiğini ileri sürmüştür. Ayrıca, söz konusu yönetmelik hükümlerinin kanuna aykırı olduğunu, zira kanunun belediyelere bireylerin ticari plaka işletme haklarını elinden alma yetkisi tanımadığını savunmuştur.

26. Başvuran ayrıca, ilk yönetmelikte istisnalar öngörüldüğü ve belediye encümeninin kararı istendiği halde (yukarıda 14. paragraf), ikinci yönetmelikte tüm istisnaların kaldırıldığını ve geri almanın verilebilecek en ağır ceza olmasına rağmen altı aydan uzun süredir pasif durumda bulunan bir ticari plakanın geri alınması için artık encümen kararı gerektirmediğini belirtmiştir. Başvuran bu bağlamda, yönetmeliğin çok daha ciddi ihlallerinde bile öngörülen yaptırımların çok daha hafif olduğunu ve encümen kararı gerektirmediğini vurgulamıştır.

27. Başvuran ayrıca, yetkililerin aktif olmayan lisansların sayısını tam olarak bildikleri ve söz konusu müdahalenin arz ve talep arasındaki dengenin ölçülmesini kolaylaştırmadığı için söz konusu tedbirin meşru bir amaç gütmeyeceği kanaatindedir.

6. Başvurana göre, böyle bir menfaatin var olduğunu varsaysak bile, uygulanan yaptırım orantısızdır. Nitekim, yetkili makamlar ticari plakaların geri alınması yerine para cezası veya geçici olarak geri alınmasına karar verebilirdi. Bu noktada, idarenin belirli bir takdir yetkisine sahip olsa da, bireysel haklara yönelik müdahalenin orantılı olması gerektiğini ve hiçbir surette keyfi olamayacağını ileri sürmüştür.

29. Son olarak başvuran, bilgilendirilmemesi nedeniyle de şikâyet etmiş ve yetkililerin, kendi çıkarları için hak ve özgürlükleri ihlal eden ve kendilerinin kabul ettiği, ona göre hukuka aykırı bir yönetmeliğe dayanarak,

kendisine herhangi bir uyarıda bulunmaksızın ticari plakalarına el koyduğunu iddia etmiştir.

30. 8 Kasım 2018 tarihinde, İdare Mahkemesi başvuranın itirazını reddetmiştir. İdare Mahkemesi, “ticari plakaların verilmesine ilişkin usul ve esaslar”la ilgili 1986 tarihli Bakanlar Kurulunun 10553 sayılı kararı uyarınca, yalnızca taksi şoförlüğü mesleğini icra eden ve geçimini bu faaliyetten sağlayan kişilere ticari taksi plakası verilebileceğini kaydetmiştir. Mahkemeye göre, söz konusu koşullar ticari plaka alındıktan sonra ve kullanıldığı süre zarfında da yerine getirilmesi gerekmektedir. İdare Mahkemesi ayrıca, 17 Mart 2016 tarihli yönetmeliğin 10 (d) maddesi uyarınca, altı aydan fazla bir süre boyunca herhangi bir araca bağlı olmayan ticari plakaların iptal edilmesi ve belediyeye devredilmesi gerektiğini tespit etmiştir. İdare Mahkemesi, Bakanlar Kurulunun yukarıda anılan kararında öngörülen şartları taşımadığı gerekçesiyle kazanılmış bir hak iddia edemeyeceği kanaatine varmıştır. Sonuç olarak, İdare Mahkemesine göre ne UKOME’nin kararı ne de bu karara dayanak teşkil eden yönetmelik hükmü hukuka aykırı değildir ve başvuranın davası bu nedenle reddedilmeliydi.

31. Başvuran, tazminat ödenmeksizin mülkiyetinden yoksun bırakıldığını ileri sürerek ve İdare Mahkemesi nezdinde ileri sürdüğü argümanları yineleyerek bu karara itiraz etmiştir.

32. 18 Haziran 2019 tarihinde, Bölge İdare Mahkemesi, itiraz edilen kararın “hukuka ve mevzuata uygun” olduğu gerekçesiyle temyiz başvurusunu reddetmiştir.

33. 6 Temmuz 2021 tarihinde, Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvurusunu açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddetmiştir.

34. Mahkeme önünde, başvuran, yayınlanmış bazı ilanlar sunarak, başvurunun yapıldığı tarihte Balıkesir’de bir ticari taksi plakasının değerinin yaklaşık 1.000.000 TL (söz konusu dönemde yaklaşık 99.000 avro) olduğunu ileri sürmüştür.

İLGİLİ HUKUKÎ ÇERÇEVE VE İÇ HUKUK UYGULAMASI

7. Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin 15 Mayıs 2015 tarihli taksi plakalarına ilişkin yönetmeliğinin 18. maddesinin 7. fıkrasında, geçerli bir neden veya izin olmaksızın altı aydan fazla süreyle kullanılmayan ticari plakaların, Belediye Encümen kararıyla iptal edilmesi gerektiği öngörülmekteydi.

8. 6 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe giren yeni yönetmeliğin 10. maddesinin (d) bendi şu hükmü içermektedir:

“Hususiye çıkartılan, satılan v.b gerekçelerle trafikten çekilen aracın, ticari plakası hiçbir suretle 6 aydan fazla boşa bekletilemez. Araç üzerinde tescilli olmayan plakalar altı ayın sonunda iptal edilerek, kullanım hakkı Büyükşehir Belediyesine devredilir”

37. Aynı yönetmeliğin 18. maddesi uyarınca, altı aylık sürenin sonunda ticari plakaların iptal edilmesi için belediye encümen kararına gerek yoktur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

SÖZLEŞME'YE EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

9. Başvuran, mülkiyete saygı hakkının ihlal edilmesinden şikâyet etmektedir. Başvuran, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürmektedir ve bu hüküm aşağıdaki gibidir:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez. “

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

10. Hükümet, iki kabul edilemezlik itirazı ileri sürmektedir.

40. Hükümet öncelikle, başvuranın yönetmeliklerde belirtilen altı aylık süre içinde ticari plakasını “aktif duruma” getirmek için yetkili makamlara başvurmamış olması nedeniyle, başvurunun kabul edilemez olduğu kanaatindedir.

41. İkinci olarak, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu ileri sürmektedir.

42. Başvuran, belirlenen süreler içinde yargı organlarına başvurduğunu ileri sürmektedir.

43. Hükümetin ilk itirazını dayandırdığı unsur, yani ticari plakaları “aktif duruma” getirmek için altı aylık süre içinde belediye yetkililerine başvuruda bulunulmaması, hukuk yollarının tüketilmesi meselesiyle ilgili değil, başvuranın yeterince özenli davranıp davranmadığı meselesiyle ilgilidir; bu da, belirlenen süre içinde plakaların “aktif hale” getirilmemiş olmasının, ihtilaf konusu müdahaleyi oluşturan idari kararın dayandığı gerekçe olduğu göz önüne alındığında, müdahalenin orantılılığının incelenmesi kapsamında yer almaktadır.

44. Ayrıca Mahkeme, ilgili kişinin plakaların geri alınmasına ilişkin idari karara karşı hukuki yollara başvurduğunu ve ilgili mahkemelerin şikayetinin esasına dair inceleme yaptığını tespit etmektedir. Başvuran ayrıca, öngörülen usullere uygun olarak Anayasa Mahkemesine de başvuruda bulunmuştur.

45. Sonuç olarak Mahkeme, başvurucunun iç hukuk yollarını tükettiği kanaatindedir ve Hükümetin itirazını reddetmektedir.

46. İkinci itirazla ilgili olarak, Mahkeme, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesi aşamasında çözülemeyecek ve esastan incelenmesi gereken ciddi olgusal ve hukuki meseleleri gündeme getirdiğini düşünmektedir. Dolayısıyla, başvurunun Sözleşme’nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar verilemez.

47. Mahkeme, başvurunun Sözleşme'nin 35. maddesinde belirtilen başka bir gerekçeyle kabul edilemez olmadığını tespit ederek, başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

11. Başvuran, mülkiyetine saygı gösterilmesi hakkının ihlal edildiği koşullar altında iki ticari plakasının elinden alındığını düşünmektedir. Başvuran, Balıkesir İdare Mahkemesi nezdinde ileri sürdüğü argümanlara benzer argümanlar ileri sürmektedir (yukarıda 25-29. paragraflar).

49. Başvuran, özellikle ticari plakalarının iptal edilmesiyle ilgili olarak bilgilendirilmemesi ve plakalarının geri alınması nedeniyle tazminat alamamış olmasından şikâyet etmektedir.

50. Hükümet, ihtilaf konusu ticari plakaların taksi işletmeciliği yapma hakkı verdiğini, başvuranın bunları üçüncü bir şahıstan bedeli karşılığında satın aldığını ve idarenin sadece, bu devir işleminde herhangi bir engel bulunmadığını teyit ettiğini belirtmektedir. Bununla birlikte, ticari faaliyetin yetkililerin denetimi altında yürütülmesi gerektiğini ve ruhsat verilmesinin mutlak bir hak olarak değerlendirilemeyeceğini belirtmektedir. Hükümet, satın alma veya işletme koşullarına ilişkin bir düzenlemenin kabul edilmesinin mülkiyet hakkına doğrudan bir müdahale teşkil etmediğini düşünmektedir. Böyle bir durumun söz konusu olduğunu varsaysak bile Hükümet, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin üçüncü kuralının uygulanması gerektiğini düşünmektedir.

51. Müdahalenin hukuka uygunluğu konusunda Hükümet, söz konusu işlemin 17 Mart 2016 tarihli ticari taksi plakalarına ilişkin belediye yönetmeliğine dayandığını ve bu yönetmeliğin 10. maddesinin, kendilerine göre hiçbir belirsizlik içermediğini vurgulamaktadır.

52. Ayrıca, Hükümet bu düzenlemenin gayet erişilebilir olduğunu düşünmektedir. Bu bağlamda, Hükümet, yönetmeliğin 10. maddesinde öngörülen ve ticari plakaların altı ay boyunca kullanılmamasından kaynaklanan sonuçların, sadece belediyenin internet sitesinde değil, aynı zamanda meslek ve ticaret odalarına da duyurulduğunu, böylece ilgili kişilerin ruhsatlarını koruyabildiklerini belirtmektedir. Bu noktada, bu duyurunun ardından altmış kişinin ticari plakalarını yeniden kullanmak için gerekli işlemleri tamamladığını belirtmektedir (yukarıdaki 21. paragraf).

53. Hükümet ayrıca, ticari faaliyette bulunan kişilerin mevzuattaki değişikliklere özellikle dikkat etmeleri gerektiğini, gerekirse bilgi sahibi hukuk danışmanlarına başvurmaları gerektiğini belirtmektedir.

54. Hükümet, yürürlükteki mevzuatın geriye dönük olarak uygulanmadığını ve başvurucunun yargı yoluna başvurma imkânına sahip olduğunu açıklamaktadır. Bu nedenle Hükümet, ihtilaflı hükmün keyfi müdahalelere karşı yeterli güvenceler sunduğunu düşünmektedir.

55. Müdahalenin amacına ilişkin olarak, Hükümet esasen, ticari plaka sahiplerinin faaliyetlerini askıya almalarının kamu hizmeti görevinin yerine getirilmesini aksattığını ve yetkililerin bu alandaki ihtiyaçları değerlendirmesini zorlaştırdığını belirtmektedir.

56. Hükümet ayrıca, müdahalenin çatışan çıkarlar arasında adil bir denge sağladığını düşünmektedir. Bu bağlamda, yönetmeliğin erişilebilir olmasına ve başvurudan beklenebilecek özen konusundaki argümanlarını yinelemekte ve meslek kuruluşlarına verilen bilgilerin ve yapılan yayınların yetkililerin iyi niyetini gösterdiğini ileri sürmektedir.

57. Hükümet son olarak, başvuranın ticari taksi plaka ücretlerini belediyeye değil, özel kişilere ödediğini ve bu ödemenin özel hukuk kapsamındaki bir sözleşme ilişkisine girdiğini belirtmektedir.

58. Başvuru sahibi, yetkililerin kendisini bilgilendirmedikleri için yeni düzenlemelere uyma fırsatı sunmadığını iddia etmektedir. Başvuran bir

gazete sayfasında yapılan basit bir duyuru ile mülkiyet hakkına yönelik bir ihlalin hukuka uygun hale getirmek için yeterli olmayacağı kanaatindedir.

59. Başvuran ayrıca, hiçbir kuralın ticari plaka sahiplerini bir meslek odasına üye olmasını gerektirmediğini ileri sürmektedir.

60. İlgili kişi, yetkililerin iletişim bilgilerine sahip olduğunu, bu bilgilerin 2012 yılında iki ticari plakanın satın alınması ve kendi adına tescil edilmesi sırasında kendilerine iletildiğinin de vurgulamaktadır.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

a) 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesinin Uygulanabilirliği

12. Mahkeme, ticari bir faaliyeti yürütme ruhsatının bir mülk teşkil ettiğini ve bu ruhsatın geri alınmasının 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ile güvence altına alınan hakkın ihlali olarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (*Megadat.com SRL/Moldova*, no. 21151/04, §§ 62-63, AİHM 2008).

62. Başvuranın iki ticari plakasından mahrum bırakıldığı doğru olmakla birlikte, Mahkeme, bu plakaların geri alınmasının, kullanım koşulları ile ilgili olduğunu tespit etmektedir. Dolayısıyla, söz konusu müdahale, mülkiyetin kullanımını düzenleyen bir önlemdir ve yukarıda belirtilen hükmün üçüncü kuralı kapsamına girmektedir (üç kuralla ilgili olarak bk. *Lekić/Slovenya* [BD], no. 36480/07, § 92, 11 Aralık 2018).

b) 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesinin Gerekliliklerine Riayet Edilmesi Hakkına

13. Mahkeme, öncelikle tarafların, ticari plakaların geri alınmasının, belediyenin ikinci yönetmeliğinde öngörülen altı aylık sürenin sonunda ticari plakaların aktif hale getirilmemesinden kaynaklandığı konusunda hemfikir olduğunu ve bu durumun, İdare Mahkemesinin resen ileri sürdüğü ve belediye kararının hiçbir şekilde dayandırılmadığı 1986 tarih, 10553 sayılı Bakanlar Kurulu kararına ilişkin itiraz gerekçesine rağmen geçerli olduğunu belirtmektedir.

64. Mahkeme, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesine uygun olması için, mülkiyet hakkına yönelik bir müdahalenin üç şartı yerine getirmesi gerektiğini hatırlatmaktadır: “Kanunla öngörülmüş” olmalı, meşru bir amaç gütmeli ve orantılı olmalıdır (*JGK Statyba Ltd ve Guselnikovas/Litvanya*, 3330/12, § 108, 5 Kasım 2013).

i. Müdahale Kanunla Öngörülmüş Müdür?

14. Yasallık ilkesi, iç hukukta yeterince erişilebilir, kesin ve uygulanmasında öngörülebilir normların olmasını gerektirir (*Hutten-Czapska/Polonya* [BD], no. 35014/97, § 146, AIHM 2006-VIII).

66. Mahkeme, başvuranın ticari plakalarının altı aydan fazla bir süre boyunca işletilmemesi nedeniyle geri alınmasının, yasal bir dayanağı olduğunu, mevcut durumda 17 Mart 2016 tarihli Yönetmeliğin 10(d) maddesine dayandığını gözlemlemektedir (yukarıdaki 36. paragraf).

67. Başvuranın, maruz kalınan risk ve taksi plakalarına ilişkin uygulanabilir yerel yasal çerçevedeki değişiklik ile plakaların iptal edilmesi konusunda bilgi verilmemesiyle ilgili iddiası (yukarıdaki 49 ve 60. paragraflar), müdahalenin yasal dayanağının erişilebilirliğine itiraz edilmesine yönelik bir şikâyet olarak yorumlanabilir.

68. Böyle bir durumun söz konusu olduğunu varsaysak bile, Mahkeme buna karşın Sözleşme'nin belirli bir kanun hükmünün ne ölçüde ilan edilmesi gerektiğine dair herhangi bir özel şart içermediğini hatırlatmaktadır (*NIT S.R.L./Moldova Cumhuriyeti* [BD], no. 28470/12, § 163, 5 Nisan 2022). Yönetmelik kamuya açık olduğundan, başvuranın yeni geçerli kurallar ve belirli bir süre içinde ticari plakasını aktif hale getirmemesi halinde maruz kalacağı risk hakkında bir bildirim yoluyla şahsen bilgilendirilmemiş olması, müdahalenin Sözleşme anlamında öngörülemez olduğu sonucu çıkarılamaz.

69. Bu noktada Mahkeme, bir müdahalenin, yasal dayanağının bildirilmemesine rağmen Sözleşme anlamında erişilebilir ve dolayısıyla “öngörülebilir” olarak kabul edilip edilemeyeceği sorusunun, mevzuat

değişikliğinin sonuçları hakkında ilgili kişilere bireysel bilgi verilmemesinin, bu kişilere müdahaleyi orantısız hale getiren aşırı ve orantısız bir yük oluşturup oluşturmadığının belirlenmesinden farklı olduğunu açıklığa kavuşturmayı yararlı bulmaktadır. Bu nedenle, bildirim yapılmaması ve bununla ilgili başvuranın argümanları, Sözleşme’ye Ek No.lu Protokol’ün 1. maddesinde aranan “adil denge”nin sağlanıp sağlanmadığının incelenmesi için dikkate alınması gereken diğer unsurlarla birlikte, müdahalenin orantılılığı bağlamında incelenecektir.

ii. Meşru Amaç

15. Mahkeme, müdahalenin özellikle, belediyenin, söz konusu kamu hizmetinin düzgün bir şekilde işleyişini riske atabilecek aşırı uzun bir süre faaliyette bulunulmamasını önleyerek, ticari plakaların verilme amacına uygun olarak kamu hizmeti görevinin yerine getirilmesini sağlamayı amaçladığını ve bunun şüphesiz meşru bir amaç oluşturduğunu gözlemlemektedir.

71. Dolayısıyla, müdahalenin orantılı olup olmadığına karar verilmesi gerekmektedir.

iii. Orantılılık

α) Genel İlkeler

72. Mahkeme, 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi ile uyumlu olabilmesi için, başvuranın mülkiyetine saygı gösterilmesi hakkına yönelik bir müdahalenin, toplumun genel çıkarının gereklilikleri ile bireyin temel haklarının korunması zorunluluğu arasında “adil bir denge” sağlaması gerektiğini hatırlatmaktadır (*Ališić ve diğerleri/Bosna-Hersek, Hırvatistan, Sırbistan, Slovenya ve Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti* [BD], no. 60642/08, § 108, AIHM 2014).

73. Bu nedenle, 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin ihlalinin iddia edildiği her davada, Mahkeme, Devletin eylemi veya eylemsizliği sonucunda ilgili

kişinin orantısız ve aşırı bir yüke maruz kalıp kalmadığını belirlemelidir (*Lekić*, yukarıda anılan, § 110).

74. Bu şartın yerine getirilip getirilmediğini değerlendirmek için Mahkeme, Sözleşme'nin “somut ve etkili” hakları korumayı amaçladığını göz önünde bulundurarak, söz konusu çeşitli menfaatleri kapsamlı bir şekilde incelemelidir” (*Broniowski/Polonya* [BD], no. 31443/96, § 151, AİHM 2004 V).

75. Esasen bireyi, mülkiyetine saygı hakkına yönelik Devletin her türlü müdahalesinden korumayı amaçlayan 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi, özellikle başvuranın yetkililerden meşru olarak bekleyebileceği önlemler ile mülkiyetinden fiilen yararlanması arasında doğrudan bir bağlantı olduğunda, Devletin mülkiyet hakkını korumak için gerekli bazı tedbirleri almasını gerektiren pozitif yükümlülükler de içerebilir (bk. *Sovtransavto Holding/Ukrayna*, no. 48553/99, § 96, AİHM 2002 VII).

76. Bu hükmün usule ilişkin gereklilikler konusunda herhangi bir hüküm içermemesine rağmen, bir davaya uygulanacak usuller, ilgili kişiye, mülkiyet hakkına aykırı tedbirlere karşı etkili bir şekilde itiraz edebilmesi için, yetkili makamlara davasını sunma imkânı da sağlamalıdır (*Zehentner/Avusturya*, no. 20082/02, § 73, 16 Temmuz 2009 ve *Legros ve diğerleri/Fransa*, no. 72173/17 ve diğer 17 başvuru, § 175, 9 Kasım 2023).

77. Mahkeme, bir başvuranın iddialarının zamanaşımı süresine tabi olmasının tek başına Sözleşme kapsamında bir sorun teşkil etmediğine ilişkin içtihadını hatırlatmaktadır (*Zolotas/Yunanistan* (no. 2), no. 66610/09, § 43, AİHM 2013 (alıntılar)).

78. Mahkeme, mesleklerini icra ederken yüksek ihtiyat göstermesi beklenen profesyonellerin, riskleri değerlendirirken bilhassa dikkatli olmalarının beklenebileceğini hatırlatmaktadır.

79. Son olarak, Mahkeme, ulusal makamların, prensip olarak, “kamu yararı”nın ne olduğunu belirleme konusunda uluslararası mahkemelerden daha iyi konumda olduğunu vurgulamak istemektedir. Yasama organının

ekonomik ve sosyal politika yürütmeye önemli bir serbestliğe sahip olmasının normal olduğunu göz önünde bulunduran Mahkeme, yargısı açıkça dayanaktan yoksun olmadığı sürece, “kamu yararı”nın gerekliliklerini nasıl algıladığına saygı duymaktadır. "Alternatif çözümlere gelince, bunların var olma ihtimali, tek başına söz konusu mevzuatı temelsiz kılmaz. Yasama organı takdir yetkisinin sınırlarını aşmadığı sürece, Mahkeme, sorunu çözmek için en iyi yolu seçip seçmediğini veya yetkisini farklı şekilde kullanması gerekip gerekmediğini değerlendirmek zorunda değildir (*J.A. Pye (Oxford) Ltd/Birleşik Krallık*, no. 44302/02, §§ 43-45, 15 Kasım 2005).

β) Bu İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

16. Mevcut davada, başvuranın iki ticari taksi plakası, 17 Mart 2016 tarihinden itibaren altı aydan fazla bir süre boyunca bu plakaları kullanmamış olması gerekçesiyle ve söz konusu tarihte kabul edilen yeni bir yönetmeliğe dayanılarak elinden alınmıştır (yukarıdaki 17-19. paragraflar).

81. İlke olarak, Mahkemenin görevi, kamu yararı amacına ulaşmak için yetkili makamlar tarafından alınan kararların ve özellikle uygulanan yaptırımın uygunluğunu değerlendirmek değildir (yukarıdaki 79. paragrafta atıfta bulunulan içtihatlar bakınız), ancak, öngördükleri yaptırımın ve bu yaptırımın uygulama yöntemlerinin, bu alanda geçerli olması gereken adil dengeyi bozacak şekilde, ilgili kişi üzerinde orantısız ve aşırı bir yük oluşturmadığını doğrulamaktır (yukarıdaki 73. paragrafta belirtilen içtihatlar bakınız).

82. Ticari plakaların kullanılmasını sağlamak için kabul edilen tedbirin, yani mevcut durumda belirli bir süre boyunca faaliyette bulunulmaması nedeniyle ticari plakaların geri alınması, tek başına sorun teşkil etmediği ve yetkili makamların geniş takdir yetkisi kapsamında olduğu doğru olsa da Mahkeme söz konusu yaptırımın kesinlikle ağır olduğunu gözlemlemektedir. Nitekim, başvuran, her birinin 99.000 avro değerinde olduğunu tahmin ettiği

iki taksi plakasını (yukarıdaki 34. paragrafa bakınız) belediye lehine ve kesin olarak kaybetmiştir.

83. Bununla birlikte Mahkeme, 17 Mart 2016 tarihli yönetmeliğin kabulünden önceki faaliyet dışı dönemlerin dikkate alınmadığını belirtmektedir. Dolayısıyla, başvuran, söz konusu yönetmeliğin kabulünden itibaren işleyecek altı aylık sürenin başlamasından, hatta bitiminden önce ticari plakalarını yeniden aktif hale getirerek plakalarından mahrum kalmaktan kurtulabilirdi.

84. İlgili kişi, ticari plakalarının iptal edilmesinden önce yönetmeliğin kabul edildiğinden haberdar olmadığını belirtmekte ve yetkililerin, kendisinin maruz kalacağı riski bildirerek, süre dolmadan ticari plakalarını yeniden aktif hale getirerek kurallara uymasını ve çıkarlarını korumasını sağlamaları gerektiğini düşünmektedir (yukarıdaki 49 ve 58-60. paragraflar).

85. Mahkeme, belediye yetkililerinin ticari plakaların geri alınması riskine ilişkin geniş çaplı bir duyuru yapmaya çalıştıklarını, zira sadece ilgili meslek odalarını bilgilendirmekle kalmayıp (yukarıdaki 20. paragraf), en azından ilk yönetmelikle ilgili olarak yerel gazetelerde ilanlar yayınladıklarını da belirtmektedir (yukarıdaki 15 ve 16. paragraflar). Belediye yetkilileri ayrıca, ilk yönetmeliği kendi internet sitelerinde de yayınlamışlardır (bk. yukarıdaki 18. paragraf).

86. Bu noktada, Mahkeme, en uygun bilgi verme yöntemini belirlemek veya yetkililer tarafından seçilen yöntemlerin iç hukuka uygunluğunu kontrol etmek değil, yalnızca bu yöntemlerin ilgili kişiye aşırı ve orantısız bir yük getirip getirmediğini kontrol etmek olduğunu hatırlatmaktadır (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis), Špaček, s.r.o./Çek Cumhuriyeti*, no. 26449/95, § 57, 9 Kasım 1999).

17. Bireysel olarak, örneğin bir bildirim yoluyla bilgilendirme, ilgili tüm kişilerin durumu ve maruz kalabilecekleri riskleri öğrenmelerini sağlamış olacağı açıktır. Bununla birlikte, böyle bir önlem daha etkili olsa da yetkililerin bunu yapmaları gerektiren hiçbir yükümlülükleri

bulunmamaktadır. Nitekim, ilgili kişilere ticari plakalarının geri alınması riski konusunda kişisel olarak bilgi verme yükümlülüğü, esasen yeni düzenleme ve içerdiği kurallar hakkında bilgilendirme yükümlülüğüne eşdeğerdir. Bu bağlamda Mahkeme, ihtilaf konusu metnin sınırlı sayıda kişiyi ilgilendirmesine rağmen, bireysel bir karar olmadığını, düzenleyici nitelikte bir işlem olduğunu tespit etmektedir. Ancak, genel ve kişisel olmayan idari işlemler için, ilke olarak, ilgililere bildirimde bulunulması gerekmemektedir.

88. Ayrıca Mahkeme, meslek sahibi bir kişinin, icra ettiği faaliyete ilişkin yasal düzenlemeler hakkında düzenli olarak bilgi sahibi olmak suretiyle dikkat ve özen göstermesini beklemek makul bir beklenti olduğunu hatırlatmaktadır (yukarıdaki 78. paragrafta atıfta bulunulan içtihadı bakınız). Başvuranın bu sektörde çalışan bir meslek sahibi değil, genellikle bir yatırım aracı olarak kullanılan taksi plakalarına yatırım yapmış bir özel kişi olduğu doğru olsa da (yukarıdaki 23. paragraf), bu durum onu her türlü özeni gösterme yükümlülüğünden kurtarmamaktadır. Mahkemeye göre, bir yandan ticari bir faaliyeti yürütme ruhsatlarının kamu yararı için verildiği ve bu nedenle söz konusu faaliyetin icra edilmesini ve halkın bundan yararlanabilmesini gerektirdiği, diğer yandan da bu tür ruhsatların kullanılmaması durumunun, süresiz olarak devam etmesi öngörülme-yen anormal bir durum olduğu göz önünde bulundurularak, başvuranın sektördeki gelişmeleri ve düzenlemeleri takip etmesi gerekirdi. Ayrıca, lisansların kullanılmamasının lisansların değerlerinin seyrini etkileyebilecek bir yöntem olarak da algılanabileceğini dikkate alan Mahkeme, öncelikle (*a fortiori*) başvuranın somut olayda da olduğu gibi bu tür bir yatırım yaptığı durumlarda, normalde yatırımcıyı bağlayan bilgi verme yükümlülüğünün yetkililere yüklenemeyeceği kanaatindedir.

89. Her ne kadar başvuran, bir ticaret odasına üye olmanın yasal bir zorunluluk olmadığını iddia etse de – ki bu iddiaya Hükümet tarafından herhangi bir itirazda bulunulmamıştır – ilgili kişinin, bilgi sahibi olmak

amacıyla böyle bir üyeliğe başvurmasının veya yatırımıyla ilgili gelişmeleri yerel makamlardan ya da kendi seçtiği herhangi bir yolla düzenli olarak takip etmesinin önünde hiçbir engel bulunmamaktaydı.

90. Mahkeme, ihtilaf konusu yönetmelikten önce, yetkililerin 15 Mayıs 2015 tarihinde, aktif olmayan ticari plakaların iptalini öngören bir ilk yönetmeliği zaten kabul etmiş olduklarını (bk. yukarıdaki 13. paragraf) ve başvuranın ancak 8 Eylül 2017 tarihinden itibaren ticari plakalarının durumu hakkında bilgi edinmeye çalıştığını (yukarıdaki 22. paragrafa bakınız) tespit etmektedir. Başka bir ifadeyle, ilgili kişinin çok uzun bir süre boyunca ticari plakalarının akıbeti konusunda ilgilenmediği görülmektedir.

91. Dolayısıyla, Mahkeme, başvuranın ihmalkâr ve spekülâtif bir şekilde hareket ederek, yeni düzenlemelerle belirlenen süre içinde ticari plakalarını aktif duruma getirmeyi ihmal ederek ticari plakalarının geri alınmasına kendisinin de katkıda bulunduğu kanaat getirmektedir.

92. Bu hususlar ışığında, yaptırımın ağırlığı ve radikal niteliğine ve yetkililer tarafından başvurana bireysel olarak bilgi verilmemesine rağmen, ilgili kişiye aşırı ve orantısız bir yük getirilmemiş ve söz konusu menfaatler arasındaki adil denge bozulmamıştır.

18. Dolayısıyla, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmemiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna,
2. Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları gereğince 17 Mart 2026 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Andrea Tamietti
Yazı İşleri Müdürü

Arnfinn Bårdsen
Başkan